

HUKUKÎ BİLGİLER MECMUASI

SAHİP VE BAŞMUHARRİRİ :

Paris Hukuk Fakültesi Doktörü

AVUKAT

GAD FRANKO MILÂSLI

Adres : Galata, Bahtiyar han Bay Gad Franke yazıhanesi

Telefon : 43009

Bir nüshanın bedeli 25 kuruştur.

Bir senelik abonemanı posta ücretile beraber 250 kuruştur.

Türkiye harici için 300 kuruştur.

İSTANBUL

HANRI ZELLİÇ VE MAHDUMU Basımevi

1936

HUKUKÎ BİLGİLER MECMUASI

Her ayın onbeşinde neşrolunur

TETEBBULER

Doctrine

Hukukî fikirler : REFLEXIONS JURIDIQUES

Hukuk Fakültesi

Bu Büyük ilmi muessesenin Üniversite halına ifrag edildiği tarihten beri dördüncü tedris senesine giriyoruz. Her faaliyet şubesinde olduğu gibi ilmi sahayı hiç bir suretle ihmal etmemiş olan Cümhuriyet rejimi bu bilgi yuvası için en büyük fedakârlıkları esirgememiştir.

Elde edilen mahsulün iltizam olunan fedakârlıklarla mütenasip olduğunu cesaretle söylenebilir.

Bu seneden itibaren Hukuk fakültesi tedrisatı dört seneye iblağ edilmiştir.

Bu kararda isabet görmek icap eder; Bizim zamanımıza göre fakültenin dersleri çok artmıştır; Evvelce hiç okunmayan dersler programa ilave edildi. İktisada, İctimaiyata, İstatistiğe, mühim yerler ayrıldı. Sonra dershanedeki derslerle iktifa edilmeyerek seminerde çalışmağa mecbur tutuldu; İnkılap ve Askerlik dersleri de programda yer tuttu; Fakülte talebesi, mualimlerle ne kadar çok temasta bulunursa o kadar müfit olacağı inkâr edilmezse de, hususî araştırma ve tettebbüllerle uğraşması, yalnız başına çalışmağa alışması da zaruridir. Böyle yüklü bir program altında çalışan talebenin hususî tettebbüler için zaman ve imkân bulması tasavvur edilmez. İşte bu sebepler için olmalıdır ki tedrisat dört seneye iblağ edilmiştir. Bu tedbir sayesinde bu büyük ilmi müesseseden çıkacak yurddaşların tam manasile hukukun ruhuna nüfuz etmiş bir halde faaliyet dünyasına atılacaklarını ümit etmek isteriz.

Zaten ekser memleketlerde, yanılmayorsam tedris programları dört sene olup biz ise bu programı üç seneye sokduran Fransız usulunu takip etmişiz dir ; Halbuki bizim hukuk mektebimiz programında fransız programında olmayan bir çok dersler vardır ; Fransız Hukuk Fakültesinde okunan dersler bunlardır ; Medenî Hukuk, İktisad, Hukuk tarihi, Esasiye Hukuku, İdare Hukuku, Roma Hukuku, Ceza Hukuku, Maliye Hukuku, H. M. Usulu ; Devletler hususî hukuku, Kara Ticaret kanunu.

Bundan maada ihtiyari olarak bu dörtten ikisini takibe mecburiyet vardır : Devletler Umumî hukuku, İcra Kanunu, Deniz Ticareti kanunu, Sanayi Hukuku.

Bizim programdaki dersler dahi — Fransız derslerinden maada— şu dersleri ihtiva etmektedir. İktisadî Meslekler (Fransada doktorâda okunur) Hukuk falsefesi, Hukuku amme, İçtimaiyat, Hukuk başlangıcı ve tarihi, Tibbi adli, İstatistik, Ceza muhakemeleri usulu.

Bu şerait tahtında üç senelik tedrisatın noksan geldiğini kabul etmek lâzım gelir.

Ders senesinin küşadı münasebetile, yapılan merasimde Rektör, söylediği nutukta Başvekilin, bin yarım adamın bir tam adama bedel olamayacağı hakkındaki sözünü hatırlattıktan sonra şu suretle ifadei meram etmiştir :

“ Yarım doktor mu yetiştirelim ? Hepinizin bildiği bir darbe meseli hatırlatacağım. Milleti canından etmek istemeyoruz.

Yarım hukukçu mu yetiştirelim ?

Yarı hükümle halkın malını, canını mahvedemeyiz.

Yarı âlim mi yetiştirelim ?

(Cahil cessurdur) derler. Ya Üniversiteli cahil ne olur ?

Onun içindir ki Üniversitemiz tam adam, tam üniversiteli yetiştirmeyi değişmez bir program olarak almıştır.”

Fakültemizin hukuk sahasında yetiştireceği gençlerin tam adam ve tam hukukçu olarak yetiştirmeye muvafak olmasını her yurttaş ve her hukukçu gibi samimiyetle dileriz.

Cürmü Meşhud Kanunu

Bu bapta büyük millet meclisince kabul edilip meriyeti l T. Evvele talik edilen 3005 numarolu kanunun tatbikatına başlanmıştır; Vakti merhununda bütün tedbirler alınmış ve işe sarılmıştır. Şükranla kayıt edelim ki Adliye makinamız bu yeni vazifeyi tamamen hazm etmiş ve adalet mefhumlarına muvafık bir surette tatbikine muvafak olmuştur.

Bu usul heman iki asra yakın zamandan beri İngilterede tatbikine başlanmış gittikçe başka memleketlerce de benimsenmiştir; İtalyada bu usul ağır cezalara bile tatbika kalkışılmıştır. Bu tarzı muamelenin bizde de kabul yani bu kanun hükümlerinin ağır ceza davalarında tatbiki encümence düşünülmüş ise de, ağır ceza davalarının fazla tetkikata ihtiyaç göstermelerinden naşı bu kanunun çerçevesinden hariç bırakılmıştır.

Malumdur ki Ceza muhakemesinin Usulu kanununun takip ettiği gaye bir taraftan cemiyetin, diğer taraftan suçlunun çarpışan menfaatlarını teliftir; filvakı işlenen suç sebebiyle menfaati haleldar olan cemiyet suçlunun sür'atle tecziyesini istediği halde, her sür'at acele ile müteradif ve hakkındaki hükmün sükunetle ve tahkikat ve tamikattan sonra verilmesi suçlunun menfaati iktizasinden bulunduğundan, işte bu iki menfaati siyanet usulî kanunların ve vicdanlı hakimlerin deruhte ettikleri ağır bir vazifedir.

Bu kanundan fazlâ sur'at beklendiği için acaba bir parça acelecilik olması, ve bu acelecilik neticesi olarak suçlunun aleyhine bir tatbik yolu tutulması korkusu olmaz mı? İşte en ziyade korkulan cihet bu idi; çünkü cezanın sür'atle tatbiki, cemiyet için ne kadar faydalı olursa olsun, bir masumun noksan tetkikattan yahut tetkikatın acele yapılmasından naşı mahkûm edilebilmesi — bir masumu mahkûm etmekten ise bin mücrimi kurtarmanın evla olduğunu tansis eden hukukî kaydeye göre — ağır bir iş olur. Tatbikine başlanan kanunun böyle bir haksızlığa müsaade ettiğini iddia etmeyoruz, bilâkis kanun her türlü yanlış bertaraf edecek hükümleri havidir; ve en küçük şüpheyi düşen hakim tamiki tahkikata lüzum görürse davayı talike selâhiyeti derkârdır; Benim bu nacız notlarda kayıt etmek istediğim cihet bir taraftan sür'atı isteyen cemiyetin menfaati ile taliki ve tah-

kikâtin taamikini istilzam eden suçlunun menfaati taaruz ettikte suçlunun hakkı racih olduğuna işaret etmek ve diğer taraftan hiç olmazsa İstanbulda yapılmakta olan tatbikatta hakimlerimizin vazifelerini ceza hukukunun bu yüksek prensiplerini göz önünde tutarak ifa ettiklerini kayıt etmekten ibarettir.

*
**

Bu Kanunun tatbikine mütedair olarak bir arkadaş şu muta-leayı dermeyan etmiştir.

Teccrübe ile sabittirki şikâyetle müstenid ceza davalar ekser eh-valde feragatla biter; İki dost veya arkadaş arasında kopan bir kavga neticesinde, anı hiddete mağlup olan bir kimse dava açıyor; Bu dava bir az uzadıkce hiddet zail oluyor, mütevasitler araya giriyor, ve davadan vaz geçirmeğe imkân hasıl oluyor. Halbuki yeni kanunun bu davalara da tatbiki halinde böyle bir imkâna zaman bırakılmıyor; Şikâyetle dayanan bu gibi davalar için üç günlük bir talik yapılarak şikâyetciye düşünmek ve teenni ile bir karar alınmasına müsaade verilirse belki iyi bir usul taakip edilmiş olur; Böyle hareket etmek için ayrı bir kanuna ihtiyaç yoktur; Hâkim hakkı takdirini kullanarak taraflar arasında anlaşmak kabiliyetini gördüğü ahvalda taahhütte bulunabilir.

Gad Franko Milâslı

Matbuat Serbestisi ve Hududları⁽¹⁾

I

a) Halkı umumî menfaat mevzuları üzerinde objektif bir tarzda irşad etmek matbuat serbestisinin hikmet ve şümulünü teşkil eder. Matbuatın vazifeleri içerisinde ulusu günlük hadiselerden bitaraf bir surette haberdar etmek vecibesini de ciddiyetle telâkki etmek lâzımdır.

(1) Bu makale *Journal des Tribunaux* nun 1936 senesinde neşredilen 44 numaralı nüshasında yazılıdır. Makale sahibi E. T. dir. Fakat ben yazıyı aynen tercüme yerine cümleleri, daha iyi izah etmek gayesiyle, anlayışına göre genişleterek nakletmeği muvafık buldum.